

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název materiálu	01. Peníze, hotovostní a bezhotovostní platební styk
Identifikátor	CZ.1.07/1.5.00/34.0597
Předmět	Ekonomika
Ročník	3.
Obor, Kód	Prodavač 66-51-H/01
Anotace	Pracovní list slouží jako výukový materiál v oblasti finanční gramotnosti. Žáci získají přehled o významu a vývoji peněz. Dále se budou orientovat v jednotlivých druzích platebního styku a budou schopni vyplnit některé doklady používané při platebním styku.
Autor	Mgr. Eva Belisová
Jazyk	Čeština
Očekávaný výstup	Žák se orientuje ve významu a vývoji peněz a v jednotlivých druzích platebního styku. Žák samostatně vyplní doklady používané při platebním styku.
Klíčová slova	Peníze, historický vývoj peněz, hotovostní a bezhotovostní platební styk, příjmový a výdajový pokladní doklad, poštovní poukázka typu A
Druh výukového zdroje	Pracovní list
Typ interakce	Kombinované
Cílová skupina	Žák
Stupeň a typ vzdělávání	Střední odborné
Věková skupina	15 - 18
Datum vytvoření	3. 1. 2013

1. Peníze, hotovostní a bezhotovostní platební styk

PENÍZE = slouží jako všeobecně přijímaný prostředek směny (placení)

☒ *Pokuste se tuto definici vysvětlit.....*

.....

☒ *Úkol: Uspořádejte jednotlivé etapy ve vývoji peněz tak, jak jdou za sebou (tzn. napište k rámečkům číslo od 1 do 5 v pořadí, jak šli jednotlivé etapy za sebou):*

Bankovní (depozitní) peníze

- jde o openíze klientů bank uložené na jejich bankovních účtech
- v podstatě se jedná o zápisy na bankovních účtech

Naturální směna

- lidé si mezi sebou vyměňovali statky nebo služby, které právě vlastnili (např. chléb za nádoby apod.)
- ne vždy ale člověk potřeboval to, co mu nabízel druhý
- bylo nutné nalézt někoho, kdo byl ochoten s člověkem daný předmět vyměnit

Papírové peníze

- papírové peníze (bankovky) se staly pohodlným prostředkem směny - jsou lehce přenosné a skladovatelné
- jsou chráněny proti padělání a nemohou být legálně vytvářeny soukromými osobami - to je udržuje vzácnými

Drahé kovy a mince

- postupně se všeobecným ekvivalentem staly drahé kovy, které měli různou podobu (pruty, valouny, prsteny, tyčinky, kuličky)
- nejpraktičtější formou se ukázala malá kolečka, na nichž byly vyraženy nejčastěji podoby vládců = vznikaly první mince
- původně byly mince raženy skutečně z drahých kovů (měď, stříbro, zlato), postupem času se obsah drahého kovu v mincích snižoval, až vymyzel úplně

Komoditní (zbožové) peníze - všeobecný ekvivalent

- funkci platidla plnily různé komodity - jednalo se o všeobecné ekvivalenty, které byli směnitelné za všechna ostatní zboží
- všeobecné ekvivalenty: např. hovězí dobytek, olivový olej, mušle, plátno (ve slovanských zemích) atd.
- nevýhodou byla např. špatná dělitelnost, špatná manipulace, krátká trvanlivost atd.

☒ *Peníze plní několik funkcí. Pokuste se určit, co která funkce znamená:*

A. Prostředek směny

1. Peníze lidé shromažďují jako bezpečnou formu bohatství

B. Zúčtovací jednotka

2. Peníze lidé používají k nákupu statků a služeb (směňují je za statky a služby)

C. Uchovatel hodnoty

3. Prostřednictvím peněz (ceny) můžeme vyjadřovat hodnotu statků a služeb

PLATEBNÍ STYK

- představuje pohyb peněz k vyrovnání závazků a pohledávek mezi ekonomickými subjekty (prodávajícími a kupujícími)
- představuje organizační (technické) uspořádání platby (hlavním momentem je tedy platba)

Formy platebního styku:

1. HOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ STYK

- při něm přecházejí od plátce k příjemci platby prostřednictvím peněžní hotovosti (uskutečňuje se prostřednictvím hotových peněz)

2. BEZHOTOVOSTNÍ PLATEBNÍ STYK

- uskutečňuje se převodem částek mezi účty u peněžních ústavů
- zprostředkovatelem bezhotovostního platebního styku je banka, která provádí přesuny peněžních prostředků z účtu na účet

Formy bezhotovostního platebního styku

1. **úhradové formy placení** – placení z příkazu plátce, vlastník účtu dá bance pokyn k převodu částky z jeho účtu na účet dodavatele
2. **inkasní formy placení** – placení z příkazu příjemce peněz (dodavatele) – mezi odběratelem a dodavatelem musí být písemná dohoda, že vzájemné platby budou prováděny inkasní formou

Úkol: Vyplňte příslušný pokladní doklad. Číslo dokladu je 269/2013. Jste zaměstnancem firmy TYPHOON, s.r.o.. Sídlo firmy je K.H.Máchy 1655, 415 01 Teplice, IČ 452 01 333, DIČ je CZ 452 01 333. Dnes jste prodali toner do tiskárny, druh Canon 510. Cena toneru byla bez DPH 500,- Kč, DPH činí 21%. Peníze jste přijali hotově do pokladny. Toner od vaší firmy kupovala firma ESSENSE, a.s., sílo Moskevská 41/25, 400 01 Ústí nad Labem, IČ 136 99 813, DIČ je CZ 136 99 813. Doklad vystavujete Vy, přijímá ho do vás pan Marek Poštolka, který je zaměstnancem firmy ESSENSE, a.s.

VÝDAJOVÝ POKLADNÍ DOKLAD*	
PŘÍJMOVÝ POKLADNÍ DOKLAD č. .... ze dne	
Firma:	Cena bez DPH
DIČ:	+ ..... % DPH
	Celkem Kč
Slovy	
Vyplaceno komu*	
Přijato od	
..... DIČ:	
Účel platby	
* NEHODÍCÍ SE ŠKRTNĚTE	
Vydal:	
Přijal:	
16 7013 - Vydává FORMTISK, Dominikánské nám. 5, Brno	

Úkol: Vyplňte poštovní poukázku typu A. Platíte poplatek za telefonní služby ve výši 1.225,- Kč. Platíte ho společnosti T-Mobile Czech Republic a.s., adresa: Tomíčková 2144/1, 149 00 Praha 4. Číslo účtu je 27-3635320690, kód banky je 0100. Variabilní symbol platby je 9266811374, konstantní symbol je 0309. Peníze posíláte Vy.

Poštovní poukázka A		Poštovní poukázka A	
Podací listek Podací číslo Cena Česká pošta, s.p. IČ 47114983		Částka Kč	
ČESKÁ POŠTA		Tr. kód	
Účel platby		1 1 4	
Kč		Ve prospěch účtu ¹⁾	
Slovy		Kód banky	
Kč		V. symbol	
Adresa majitele účtu		K. symbol	
podací znaky		S. symbol	
Adresa majitele účtu		Zpráva pro příjemce (hůlkovým písmem, tiskem)	
Č. účtu/ Kód banky		Odesílatel (hůlkovým písmem, tiskem)	
V. symbol		jméno	
S. symbol		příjmení	
Odesílatel		ulice (obec), č. domu, PSČ, dodávací pošta	
Č. účtu		Datum, právoplatný podpis	
/ 0300		Datum splatnosti	
Vyplní plátce - majitel běžného účtu v CZK vedeného Poštovní spořitelnou jen při bezhotovostní úhradě		03	
Zúčtujte na vrub účtu plátce		Kód banky	
0 0 0 0 0 0		0 3 0 0	
		114<	

Použité zdroje:

Samuelson, Paul A., Nordhaus W. D. 1995. *Ekonomie*. Praha: Nakladatelství Svoboda
Novotný, Mojmír. 2005. *Obchodní provoz pro střední odborná učiliště*. Praha: Fortuna
Preislerová, Dagmar. 202. *Ekonomika pro střední školy, pro podnikatele*. Brno: MC nakladatelství